

Burnumun ucunu göynədən kitab

Aqil Abbasın yeni kitabı işıq üzü gördü

Mənə görə kitab, qəzet, bütövlükdə özündə fikri yazılı şəkildə çatdıran hər bir nümunə həm də müəllifin, yeni yazı sahibinin müəyyən hissəsidir. Təbii ki, söhbət ruh, hiss, duyğu və ürək-dən gedir. Bu mənada oxuduğum hər bir yazı nümunəsini müəlliflə söhbətim, dialoqum, təmasım kimi qəbul edirəm. Deyə bilərsiniz ki, axı, həmişə söhbət alınmır. Haqlısınız, sizinlə razıyam. Amma...

Gəlin etiraf edək ki, alınmayan söhbətlərin də içərisində bəzən elə nüanslar olur ki, uzun zaman unutmursan, yanından keçib gedə bilmirsən. Çünki əvvəldə dediyim kimi, məsələnin mahiyyəti yazıdan, onun yaratdığı auralardan, etdiyi təsirdən ibarət olur. Və bu da adamı tutub saxlayır. O yerdə ki, orda işıqlı nəşə var.

Sizinlə həmsöhbət olmağa hazırlaşdığım bu məqamda məsəmin üzərindən bir kitab baxır mənə tərəf. Onun canından hələ mətbəə qoxusu "pırr" edib heç uçmayıb da. Zənnimcə, o kitaba ilk toxunan da mənəm. Özü də sevgiyə, istəklə, maraqla. Çünki bu kitabın içərisində yer almış bir-birindən maraqlı povest və hekayələrin demək olar ki, hamısının dünyaya gəlişinin də şahidi olmuşam, mətbəyə yola düşməyinin də. Ona görə də bu iki prosesin yekunu olan çapın ifadə etdiyi kitab formasını görməkdən məmnunam. Hətta mən adətəmə uyğun olaraq, qarşılaşdığım hər təzə kitabı az qala ordudan qalib gələn əsgər səviyyəsində, ona bərabər səmimiyyətdə qarşılayıram. Çünki kitab artıq bütövlükdür, duyğuların, hisslərin böyük silsiləsinin toplusudur.

"Burnumun ucunu göynədən günlər" adlı bu kitab mənə görə, Qarabağın, xüsusilə, Ağdamın sözə hopmuş ovqatıdır. Kitabdakı povest və hekayələr oxucunu yaxasından tutub əyləşdiyi yerə, divanama, stolama, lap elə döşəmənin üstünə elə otuzdurur ki, tərpənə bilmirsən. Səni az qala nəfəs almağa da qoymur. Sonuncu nöqtəyə gəlib çıxana qədər içində bir söz acgözlüyü at oynadır. Hadisələrin, dialoqların, təhkiyə və portretlərin içində hələk olursan. Özünə bir növü hər şeyi, hətta nöqtə-vergülü də köçürmək istəyirsən. Bilirsiniz niyə?

Gəlin, bu sualın cavabını birbaşa deyim sizə:

-Ona görə bu halı yaşayırsan ki, bu hissləri keçirirsən ki, sən oxucu olaraq Ağdamı, Qarabağı görürsən. Onun özünü dinləyirsən, səsinə, sözünü eşidirsən, zərəfatlarını, atmacalarını, hətta söz içində söz yedirtməyini də yaşayırsan!..

Bax, dediyim bu səbəblər şəxsən bir oxucu kimi mənə kitabın nə hekayələrindən, nə də povestdən ayrılmağa imkan vermir. Özü də əvvəldə vurğuladığım kimi, mən bu kitabın içində yer alan həmin o povest və hekayələri "Ədalət" qəzetinin səhifələrində təkrar-təkrar oxumuşam.

Azərbaycan oxucusu yazıçı-publisist Aqil Abbasın qələminə bələddir. Onun zamanında işıq üzü görmüş "Ən xoşbəxt adam", "Batmanqılınc" əsərlərini oxuyublar. Bu kitablar Sovet dö-

nəmində dünyaya gəlmişdi. Sonra "Çadırdə Üzeyir Hacıbəyov doğula bilməz", "Dolu", "Qiyamət gecəsi" və digərləri böyük söz dünyasında öz yerini tutdu. Və "Ən xoşbəxt adam"la "Batmanqılınc" bizi, şəxsən mənə daha çox Sovet dövrünün nostalgisini və bir də tariximizin ağırlı bir məqamını yaşamağa kökləmişdisə, müstəqillik illərində yazılan hekayə, povest və romanlar isə Vətəndə vətənsizliyimi, çadır həyatını, Birinci və İkinci Qarabağ savaşını, bir sözlə, ömrümün 35 ilini mənə həm təkrar yaşatdı, həm də ömrümə təkrar hopdurdu.

mədən lentə köçürüb. Və indi həmin lent yazısını kitab edib povest, hekayə şəklində qaytarır bizə.

Bu kitabdakı "Göz yaşlarımla sula-yacam səni, giləs ağacı" hekayəsi mənim özümün də yaşadığım hissləri, əyilib öpdüyüm qara daşı... və həmin o anımın bütün cizgilərini bir daha qoydu gözümün qarşısına.

44 günlük Böyük Zəfərimizdən sonra doğulduğum Tuğ kəndinə etdiyim ilk səfər, evimizin yerində qalmış güllə yaralı qara daş, kol-kos basmış həyət mənə çox şeylər dedi, çox şeylər xatırlatdı. Yazıçı-publisist Aqil Ab-

AQIL ABBAS

BURNUMUN UCUNU GÖYNƏDƏN GÜNLƏR

AQIL ABBAS

ÇAP OLUNMUŞ ƏSƏRLƏRİ

«Evləri kəndədən yarı», «Günah», «Batmanqılınc», «Qiyamət gecəsi», «Ən xoşbəxt adam», «Qapqara ucun saçları», «Qar üstündə qan çiçəyi», «Günəşə at çapan uşağı», «Çadırdə Üzeyir Hacıbəyov doğula bilməz», «Qadın Rüstəmovun dəryada batan gəmisini», «Dolu», «Ötlər», «Allahı qatıl edənələr», «Çay qırağında bitib susuz qalan ağacların sağlığına», «Ən xoşbəxt adam», «Tut arağı, donuz kababı, Aşotun məktubu». Bir çox kitabları qardaş Türkiyədə, Güney Azərbaycanda nəşr olunmuşdur. «Dolu» bədii filminin ssenari müəllifidir. Hazırda «Rəmiş» povesti «Qanun» nəşriyyatında çapa hazırlanır. «Dolu» əsəri «Qızıl kəlmə» mükafatına layiq görülmüşdür. «Dolu» filmi isə «Humay» mükafatına. Möhtərəm Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə «Şöhrət» və «Birinci dərəcəli Vətənə xidmət» ordenləri ilə təltif edilmişdir. Əməkdar jurnalistdir.

Oxucuların yadında olar, hətta bəziləriniz görüşlərimizdə zərəfatla da bu kitabın adını xatırlatmışınız mənə. Söhbət "Camış bağa girdi, gəl" povestindən gedir.

O povestdəki həyat əslində gerçəkliyin bədii təsviridir. Çünki onun qəhrəmanlarının hamısını qarabağlılar, xüsuslə, ağdamlılar yaxşı tanıyırlar. O povesti oxuduqca özünü Ağdamda, Qarqar çayının kənarında olan yeməxanaların birində oturub söhbət edən ağdamlılardan biri hesab edirsən. Yaxud Ağdamdan Şuşaya gedən, Ağca-bədiyə üz tutan adamlardan biri olursan. Və ətrafında da tanıdığın, az qala bütün nəsil-nəcabətini əzbər bildiyin adamlar...

Bu kitabdakı "Bazar, ağdam bazarı", "Səsinizi kəsin, görək bu it uşağı bura niyə gəlib?!" hekayələrini xüsusi ayırmaq istəyirəm. Çünki hər iki hekayənin tək-cə məzmunu yox, həm də oxucu ilə birbaşa üz-üzə duran lövhələri o qədər reallığa yaxındır ki, sanki hər iki hekayədəki danışığı da, hərəkət də kiminsə tərəfindən lentə köçürülüb və nümayiş etdirilir. Oxucu da oturub özünün də iştirakçısı olduğu səhnələri izləyir. Bu, bir yazıçı kimi Aqil Abbasın yaradıcılıq imkanının nə qədər qolbudaqlı olduğunu göstərir, eyni zamanda müəllifin hadisələrin, coğrafiyanın içərisinə nə qədər bələd olduğunu, onun qatlarına etmək məharətini, qabiliyyətini nümayiş etdirir. Doğrusunu deyim ki, belə məqamlarda mənə elə gəlir ki, müəllif bütün yazdıqlarını hansısa bir zaman kəsiyində heç kimə demədən, heç kimə bildir-

bas da qələbədən sonra Ağdama ilk səfərində həmin o mənə hökm edən, varlığını alt-üst edən, için-için ağladan hissləri daha artıq bir səviyyədə, yeni öz ürəyinin tutumu qədər yaşatdı. Aqil Abbas da üzünü giləs ağacına tutub dizini yerə atıb içindəkiləri giləs ağacına, yox, tək-cə giləs ağacına yox, duymaq, eşitmək qabiliyyəti olan bütün insanlara tutub öncə pıçıltıyla, sonra isə hayqıraraq deyib.

Bildirib ki, daha səni qurumağa qoymayacam, giləs ağacı! Çünki mən qayıtmışam, biz qayıtmışıq, Ağdam qayıdıb, ağdamlılar qayıdıb! Sən səhbsiz deyilsən!

"Burnumun ucunu göynədən günlər" adlı kitab 9 hekayə və 1 povestdən ibarətdir. Mən onların hər biri haqqında ayrı-ayrılıqda fikir bildirib, oxucularımı kitabı tam şəkildə oxumaq marağından uzaq salmaq istəmirəm. Bilirəm ki, bu kitabın oxucuları var və tapıb oxuyacaqlar. Oxumayanlara da oxuyanlara çatdıracaq. Ona görə ki, bu kitab adi söz yığınınından, mətbəə qoxulu vərəqlərdən ibarət deyil. Bu kitab Ağdamdandır, Qarabağdandır... Və bir də bu kitabı oxuyanda oxucu biləcək ki, Əzrayıl erkəkdi, yoxsa dişi?

Və son olaraq... Mən sözün oxucuya nə verib, nə almaq gücündə olduğunu təkrar deyim ki, "Burnumun ucunu göynədən günlər"də gördüm.

P.S. "Gənlik" nəşriyyatında tanınmış yazıçı-publisist İradə Tuncayın redaktorluğu ilə işıq üzü görmüş kitab üç gündür ki, dünyamıza gəlib.